

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 264/2022-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a zo sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej JUDr. Annou Besedičovou, advokátkou, Dlhá 7, Ivanka pri Dunaji, proti postupu Slovenského národného divadla takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. mája 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na rovnaké zaobchádzanie podľa čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a všeobecného zákazu diskriminácie zaručeného v čl. 1 ods. 2 Protokolu č. 12 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „protokol č. 12“) postupom Slovenského národného divadla (ďalej len „SND“) pri prenájme prebytočného majetku. Sťažovateľka navrhuje priznať jej finančné zadosťučinenie vo výške 50 261,86 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka bola v období od 21. novembra 2017 do 31. mája 2021 nájomcom v priestoroch novej budovy SND na základe nájomnej zmluvy uzatvorenej na základe výsledku výberového konania. Predmetom nájmu bol bufet [REDACTED].

3. SND ako prenajímateľ počas celej doby nájomného vzťahu požadoval od sťažovateľky nepretržitú pravidelnú úhradu nájomného počas divadelnej sezóny, ako aj počas období, keď nebolo možné z dôvodu uzatvorenia budovy zmluvu fakticky plniť. SND okrem priestorov v novej budove SND prenechávalo do nájmu na rovnaký účel aj účelovo zhodný nebytový priestor (bufet) v historickej budove SND, čo bolo predmetom dvoch samostatných súťaží, keď pri prenechaní nebytových priestorov postupovalo spôsobom opakujúceho sa uzatvárania krátkodobých nájomných zmlúv na dobu určitú s dvomi podnikateľskými subjektmi ([REDACTED] a [REDACTED]).

Týmto spôsobom SND umožňovalo obom podnikateľským subjektom užívanie nebytového priestoru na základe opakovaných krátkodobých nájomných zmlúv na dobu určitú počas jedného kalendárneho roka, resp. jednej divadelnej sezóny na splnenie toho istého účelu, výlučne pri prenechaní nebytových priestorov v historickej budove SND. Pre historickú budovu SND sa uzatváranie nájomných zmlúv neriadilo procesom a výsledkom verejnej súťaže.

4. Pri prenechaní priestorov na rovnaké gastronomické služby v novej budove SND porušovateľ voči sťažovateľke postupoval inak, čo považuje sťažovateľka za diskriminačné. Rozdielny zmluvný mechanizmus uplatňovaný tým istým správcom majetku štátu pri napĺňaní toho istého účelu zmluvy v dvoch hlavných divadelných objektoch SND bol iný nielen v realizovaní rozdielnych mechanizmov uzatvárania nájomných zmlúv s poukázaním na dobu nájmu, ale aj dopadom na stanovenie rozsahu a celkovej sumy nájomného z rozdielne uzatvorených zmlúv.

5. Sťažovateľka zastáva názor, že SND svojím konaním pri nakladaní so štátnym majetkom nedôvodne zvýhodnilo nájomcov v historickej budove SND a významnou mierou znevýhodnilo sťažovateľku, čím bolo porušené jej právo zaručené v čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy, keď rozdielne zaobchádzalo s podnikateľmi v rovnakom alebo porovnateľnom postavení pri nakladaní s majetkom štátu na rovnaký účel. Diskriminačný prístup SND k sťažovateľke sa prejavil v sume uhradeného nájomného vo výške 50 261,86 eur, navyše v porovnaní s tým, ako by to bolo v prípade uplatnenia rovnakých podmienok.

6. Sťažovateľka uviedla, že na základe uvedených skutočností podala sťažnosť proti postupu správcu majetku štátu adresovanú Úradu vládneho auditu, ktorý ju postúpil Ministerstvu kultúry Slovenskej republiky, ktoré v oznámení o výsledku prešetrenia sťažnosti proti postupu správcu majetku štátu pod č. MK-6572/2021-171/24500 doručenom 15. novembra 2021 vyhodnotilo sťažnosť ako neopodstatnenú.

7. Na základe sťažnosti sťažovateľky proti spôsobu vybavenia sťažnosti ústredným orgánom štátnej správy Úrad vlády Slovenskej republiky považoval jej sťažnosť v časti smerujúcej proti porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania a zákazu diskriminácie za neopodstatnenú s odôvodnením, že *„mu ako zriaďovateľovi neprináleží meritórne posudzovať a akýmkoľvek spôsobom vynucovať ochranu pred diskrimináciou a dodržiavanie pravidiel rovnakého zaobchádzania zo strany správcu, nakoľko ochrana v tejto oblasti je v zmysle §9 zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) zverená výhradne súdom Slovenskej republiky“*.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na rovnaké zaobchádzanie podľa čl. 12 ods. 2 ústavy a porušenie princípu všeobecného zákazu diskriminácie podľa čl. 1 ods. 2 protokolu č. 12 postupom SND pri prenájme priestorov v novej budove SND na účely poskytovania gastronomických služieb, ktorý považuje sťažovateľka za diskriminačný, poukazujúc na rozdielny prístup SND ako správcu majetku štátu oproti postupu pri uzatváraní zmlúv na prenájom priestorov v historickej budove SND s identickým účelom.

9. Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Za situácie, ak právny poriadok pripúšťa iné možnosti nápravy, nemožno sa domáhať ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú.

10. Súčasťou ustálenej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu, a preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a pred tým, než podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

11. Iba za predpokladu, že sťažovatelia vyčerpajú všetky im dostupné právne prostriedky súdnej a inej právnej ochrany svojho základného práva alebo slobody a pri ich uplatnení nie sú úspešní, môžu sa uchádzať o ochranu tohto základného práva alebo slobody sťažnosťou podanou ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. IV. ÚS 193/2010, I. ÚS 178/2011, IV. ÚS 453/2011, III. ÚS 703/2017).

12. Sťažovateľka zastáva názor, že podaním sťažnosti proti postupu SND podľa zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach v znení neskorších predpisov a následnou sťažnosťou proti vybaveniu tejto sťažnosti vyčerpala dostupné právne prostriedky na ochranu svojich práv.

13. Ústavný súd však konštatuje, že sťažovateľka bola povinná ešte pred podaním ústavnej sťažnosti ústavnému súdu obrátiť sa na všeobecný súd (antidiskriminačná žaloba), ktorý je v konaní podľa Civilného sporového poriadku oprávnený rozhodovať o ochrane ňou označených základných práv a slobôd, čo nevyužila a neuviedla ani žiadne dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré tak neurobila.

14. Obsahom právomoci ústavného súdu nie je nahradzovanie iných orgánov verejnej moci vo veciach, ktoré sú im ústavou a zákonmi Slovenskej republiky dané do ich rozhodovacej právomoci. To viedlo ústavný súd k aplikácii § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, v dôsledku čoho ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. d) toho istého zákona ústavnú sťažnosť odmietol ako neprípustnú pre nevyčerpanie právnych prostriedkov, ktoré zákon priznáva sťažovateľke na ochranu jej základných práv a slobôd.

15. V kontexte ústavnou sťažnosťou označeného porušiteľa práv garantovaných ústavou a protokolom č. 12 ústavný súd poznamenáva, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach proti postupu SND je vylúčená už z povahy veci, keďže SND nie je orgánom verejnej moci, ale právnickou osobou štátu, ktorá verejnú moc nevykonáva. Účinným (hmotným) právnym prostriedkom proti jeho postupu preto bude vždy žaloba, o ktorej bude príslušný všeobecný súd povinný rozhodnúť.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. mája 2022

Ladislav Dudíťš
predseda senátu